

Barbara Dąbkowska-Sówka

Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

ORCID <https://orcid.org/0009-0007-7837-4079>

Wybrane biografie zasłużonych nauczycieli – profesorów tworzących Wyższą Szkołę Rolniczą w Olsztynie

Wstęp

Halina Karnicka, Dominik Wanic, Wiktor Wawrzyczek, Janina Wengris to profesorowie ściśle związani z powstaniem Wyższej Szkoły Rolniczej (WSR) w Olsztynie w 1950 r., przemianowanej w 1972 r. w Akademię Rolniczo-Techniczną (ART), która w 1999 r. weszła w skład nowo utworzonego Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego (UWM). Działalność wspomnianych wcześniej nauczycieli miała ogromny wpływ na dzisiejsze funkcjonowanie uczelni. Z tego względu autorka pragnie przybliżyć postaci profesorów – pionierów, którzy przyjechali w 1950 r. z Cieszyna do Olsztyna, utworzyli tu szkołę wyższą, której tak bardzo brakowało w tamtym czasie na terenach tzw. Ziemi Odzyskanych. Przez swój trud i poświęcenie, często kosztem wielu wyrzeczeń, zapisali się na kartach historii Olsztyna i w annałach UWM.

W niniejszym artykule przedstawiono sylwetki czterech osób: prof. Haliny Karnickiej, prof. Dominika Wanica, prof. Wiktora Wawrzyczka i prof. Janiny Wengris. Do opracowania biogramów profesorów wykorzystano materiały kadrowe zgromadzone w zespole ART w Archiwum UWM w Olsztynie.

Wyższe uczelnie w powojennym Olsztynie

Po zakończeniu II wojny światowej dzisiejsze tereny województwa warmińsko-mazurskiego zostały włączone do Polski. Olsztyn był bardzo zniszczony w styczniu 1945 r. przez wojska Armii Czerwonej. Na nową powojenną rzeczywistość miasta wpływ miała

migracja ludności – część Warmiaków i Mazurów wyjechało do Niemiec, a z Kresów przybywali nowi mieszkańcy. To był trudny czas dla szkolnictwa, szczególnie wyższego, dlatego że Olsztyn nigdy nie miał tradycji akademickiej. Brakowało ludzi z wyższym wykształceniem i szkoły, która kształciłaby studentów. We wrześniu 1945 r. powstała Akademia Administracyjna. W memoriale w sprawie założenia wyższej uczelni zapisano: „Różne czynniki zrodziły myśl powołania w Olsztynie uczelni wyższego typu o specjalnym przeznaczeniu, mianowicie przygotowanie wykształconych wielostronnie pracowników dla administracji państwowej, samorządowej”¹. Jej rektorem został Tadeusz Hilarowicz z Łodzi. Po roku istnienia akademię przekształcono w Wyższą Szkołę Prawno-Ekonomiczną, a później w filię Wydziału Prawno-Ekonomicznego Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu pod nazwą Studium Prawno-Administracyjne². Niestety z powodu braku obsady profesorskiej i bazy lokalowej szkoła przestała istnieć. Władzom cały czas bardzo zależało, żeby w Olsztynie została utworzona uczelnia wyższa. Ministerstwo zdecydowało, że będzie to uczelnia rolnicza, dlatego też w maju 1950 r. podjęło decyzję o zlikwidowaniu dwóch dobrze działających uczelni rolniczych: Wyższej Szkoły Gospodarstwa Wiejskiego (WSGW) w Cieszynie i Wyższej Szkoły Gospodarstwa Wiejskiego (WSGW) w Łodzi i przeniesieniu nauczania do Olsztyna, gdzie powstała WSR³. Pierwszym rektorem, a zarazem organizatorem całego przedsięwzięcia przeprowadzki został prof. Marian Gotowiec z Cieszyna.

W tym miejscu warto krótko wspomnieć o historii tych dwóch uczelni, zwłaszcza dotyczącej powstania cieszyńskiej WSGW. Rozpoczęła ona działalność w roku 1919. Polska po odzyskaniu niepodległości była bardzo zróżnicowana gospodarczo na skutek 123 lat rozbiorów. Najlepiej gospodarczo radziły sobie ziemie dawnego zaboru pruskiego i to właśnie w Poznaniu zrodził się pomysł, żeby założyć uczelnię, która w krótkim czasie wyszkoli rolników – praktyków. Nowo utworzona Akademia Rolnicza w Poznaniu z siedzibą w Bydgoszczy nie mogła się w pełni zorganizować z powodu ciągłych trudności lokalowych. Szukano innego miasta do rozwoju. Dobre warunki zaproponowało miasto Cieszyn, gdzie szkoła dostała budynki po dawnych koszarach austriackich. Uczelnia w tym mieście rozpoczęła swoją działalność w 1922 r., a 16 listopada 1927 r. roku nadano jej status szkoły wyższej, dzięki czemu zyskała większą renomę. Oficjalna jej nazwa brzmiała: Państwowa Wyższa Szkoła Gospodarstwa Wiejskiego w Cieszynie. Studia w niej trwały trzy lata, a absolwenci uzyskiwali tytuł dyplomowanego rolnika lub świadectwo ukończenia szkoły⁴. Uczelnia bardzo szybko się rozwijała, nauczanie prowa-

¹ Archiwum Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie (dalej: AUWM), Akademia Administracyjna 1/1, s. 25.

² *Olsztyn 1945–2005. Kultura i nauka*, red. S. Achremczyk, W. Ogrodziński, Olsztyn 2006, s. 746.

³ J. Kozdroń, A. Sołoma, A. Wójcicka, *Kortowo w 45-lecie. Z dziejów Akademii Rolniczo-Technicznej im. Michała Oczapowskiego w Olsztynie. Daty, fakty wydarzenia*, Olsztyn 1995, s.10.

⁴ J. Garbula, *Mikrohistoria Kortowa. Konteksty – refleksje – narracje*, Olsztyn 2012, s. 92.

dzono na bardzo wysokim poziomie, a do Cieszyna przyjeżdżali ludzie z całego kraju, nawet z najdalszych rejonów. Po wybuchu II wojny światowej placówka ta została zamknięta przez Niemców, pracownie zdewastowano, a majątek rozgrabiono. W 1945 r. do Cieszyna przyjechali profesorowie, którzy przeżyli wojnę i od razu uruchomili uczelnię jako WSGW. Przez pięć lat kadra nauczycieli akademickich organizowała szkołę praktycznie od nowa, jednak decyzją ministerstwa nastąpiła likwidacja uczelni i przeniesienie kształcenia do Olsztyna, wraz ze znaczną liczbą profesorów i studentów.

Znacznie krótszą historię istnienia posiada WSGW w Łodzi. Uczelnia powstała w 1945 r., dość szybko się zorganizowała, ale niestety z powodu ciągłych braków lokalowych i powstania w mieście w tym samym czasie trzech innych uczelni wyższych (Uniwersytetu Łódzkiego, Politechniki Łódzkiej i Wyższej Szkoły Handlowej) nie miała aż takich szans na rozwinięcie⁵. Nastąpiło jej przeniesienie do Olsztyna wraz z niewielką kadrą profesorską i ze studentami.

WSR w Olsztynie dostała do dyspozycji teren Kortowa, gdzie wcześniej działał Zakład Leczniczo-Opiekuńczy dla Psychicznie Chorych. Teren na skutek działań wojennych był bardzo zniszczony i zaniedbany. Nowo przybyła kadra profesorska wraz ze studentami podjęła trud zorganizowania uczelni w tej części Olsztyna. Na początku trzeba było odgruzować teren, a następnie wybudować nowe obiekty. Kolejnym ważnym zadaniem było wyposażenie katedr w odpowiednie sprzęty, aby studenci mogli nie tylko uczyć się teorii, ale zdobywać praktykę, co stanowiło ogromne wyzywanie. Profesorowie pracowali ramię w ramię razem ze studentami. Ludzi ci włożyli ogrom pracy, trudu, pomysłowości, wysiłku, aby stworzyć bardzo dobrze prosperującą uczelnię.

Halina Karnicka

Halina Karnicka⁶ (z domu Felsz) urodziła się 15 maja 1908 r. w Piotrkowie Trybunalskim. Jej rodzicami byli Stanisław i Stella z domu Kelus. Matka zajmowała się gospodarstwem domowym, a ojciec był inżynierem technologiem kolejowym. Halina miała brata Jerzego i siostrę Marię. W 1919 r. rozpoczęła naukę w Gimnazjum Matematyczno-Przyrodniczym im. Anieli Wereckiej w Warszawie, a 5 czerwca 1926 r. uzyskała świadectwo dojrzałości. Następnie podjęła studia na Wydziale Ogrodniczym Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie. Odbyła studia specjalistyczne w grupie sadowniczej, które ukończyła, pisząc pracę dyplomową *Mikroflora owoców i warzyw w okresie wegetacyjnym i zupełnej dojrzałości*. Złożyła egzamin końcowy 14 grudnia 1932 r. z wynikiem celującym i przyznano jej tytuł inżyniera. Jeszcze przed obroną, bo

⁵ D. Kasperek, *Zespół Akt Wyższej Szkoły Gospodarstwa Wiejskiego w Łodzi (1945–1950) w zasobie Archiwum Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie*, „Echa Przeszłości” 2009, t. X, s. 410.

⁶ AUWM, Zespół ART, Kadry, sygn. 445/40, Halina Karnicka.

już w lipcu 1932 r., została asystentką w Zakładzie Mikrobiologii Gleby w Państwowym Instytucie Naukowym Gospodarstwa Wiejskiego w Puławach. Pracowała nad określeniem metod bakteriologicznych, pomagała w prowadzeniu doświadczeń nad szczepionkami roślin motylkowatych oraz prowadziła samodzielną pracę nad mikrobiologicznym rozkładem celulozy. Rezultaty tych badań opisała w pracy *Rozkład celulozy w kwaśnych glebach Sobieszyna*, która została ogłoszona drukiem w 1934 r. w „Pamiętnikach Puławskich”. W puławskim instytucie współpracowała z Feliksem Karnickim w zakresie mikrobiologii mleczarskiej, którego poślubiła 4 kwietnia 1934 r. w Warszawie. Karnicki był już w tamtym czasie wybitnym specjalistą w zakresie mikrobiologii i technologii mleczarstwa. Odbył staż w Szwajcarii, a po powrocie do kraju pracował jako wykładowca w PWSGW w Cieszynie. Był również współtwórcą i kierownikiem Doświadczalnej Stacji Serowarstwa w Bażanowicach. Po ślubie Halina Karnicka przeniosła się do Cieszyna, gdzie włączyła się czynnie w badania męża z zakresu mikrobiologii mleczarskiej.

Od 1 września 1935 r. do 31 października 1936 r. pracowała w charakterze asystentki – wolontariuszki w Śląskiej Stacji Ochrony Roślin w Cieszynie, gdzie brała udział w pracach z dziedziny oceny nasion, ochrony roślin, zwłaszcza chorób roślin oraz produkcji roślinnej. Od 7 grudnia 1938 r. do 1 września 1939 r. była nauczycielką biologii w Gimnazjum i Liceum Żeńskim w Cieszynie.

W sierpniu 1939 r. Feliks Karnicki jako oficer rezerwy został powołany do wojska. Po 17 września został wzięty do niewoli sowieckiej i przebywał w obozie w Starobielsku, zamordowano go w Charkowie wiosną 1940 r. Halina Karnicka została zmuszona przez władze niemieckie do opuszczenia Cieszyna. Z trzyletnią córką Hanną (ur. 24 lutego 1937 r.) wyjechała z Cieszyna, będąc w zaawansowanej ciąży. Schronienie znalazła w swoich rodzinnych stronach. Przyjechała do Chybic (woj. kieleckie), gdzie jej brat prowadził mleczarnię. 29 stycznia 1940 r. urodziła syna Zbigniewa. Od 1 maja 1940 r. do 5 stycznia 1945 r. była kierownikiem technicznym mleczarni i serowarni w Chybicach. Do jej obowiązków należało samodzielne prowadzenie wyrobu serów twardych, jak również wyrób masła. W tym czasie współpracowała z Armią Krajową.

Po zakończeniu wojny w maju 1945 r. wróciła do Cieszyna i zaczęła pracę jako asystent w WSGW. Rok później, 28 maja 1946 r., dostała nominację na nauczyciela w tejsze szkole. Była niezastąpioną specjalistką w swoim fachu, dlatego też w 1946 r. została mianowana profesorem nadzwyczajnym mikrobiologii na Wydziale Mleczarskim WSGW. Od podstaw zorganizowała pracownię mikrobiologii, gdzie studenci mieli możliwość odrabiać pełny program ćwiczeń. Jednocześnie za zgodą ministerstwa od 1 listopada 1946 r. została kierownikiem Pracowni Kultur Czystych Bakterii Mleczarskich Centrali Spółdzielni Mleczarsko-Jajczarskiej w Warszawie, gdzie produkowane szczepionki do wyrobu masła i twarogów wysyłane były do wszystkich zakładów mleczarskich w kraju. Pracowania była jedynym w Polsce laboratorium bakteriologicz-

nym, które dostarczało do wszystkich mleczarni odpowiednie szczepionki czystych kultur mleczarskich. Razem z Józefem Budślawskim, Tomaszem Działą utworzyła Wydział Mleczarski w Cieszynie.

Zgodnie z uchwałą ministerstwa o weryfikacji wykształcenia 20 października 1948 r. została mianowana magistrem nauk ogrodniczych SGGW. W 1948 r. otrzymała zgodę na wyjazd na specjalne studia z zakresu mikrobiologii mleczarskiej do Szwajcarii do Liebefeld-Bern, gdzie przed wojną przebywał jej mąż. Wyjazd trwał od 1 października 1948 r. do 16 stycznia 1949 r. Pracowała tam jako asystent w Instytucie Bakteriologii Mleczarskiej.

Po przeniesieniu uczelni cieszyńskiej Halina Karnicka przybyła z dziećmi do Olsztyna. 29 października 1950 r. została mianowana profesorem nadzwyczajnym na Wydziale Mleczarskim WSR w Olsztynie. W latach 1950–1955 była prodziekanem Wydziału Mleczarskiego. Poświęciła czas i pracę na zorganizowanie Zakładu Mikrobiologii Mleczarskiej i Rolnej. Powołano ją na członka Komisji Dyscyplinarnej pracowników nauki przy WSR 29 stycznia 1957 r. Ponownie pełniła funkcję prodziekana Wydziału Mleczarskiego od 26 maja 1965 r. aż do momentu przejścia na emeryturę. Od 1962 r. była członkiem Rady Naukowej Instytutu Biologii Stosowanej WSR. Od 1 września, w związku z reorganizacją uczelni, otrzymała etat profesora w Instytucie Żywności na Wydziale Technologii Mleczarskiej i Żywności. 10 września 1970 r. została powołana na stanowisko wicedyrektora ds. dydaktycznych Instytutu Inżynierii i Biotechnologii Żywności na Wydziale Technologii Mleczarskiej. 1 października 1973 r. zakończyła pracę na ART i przeszła na emeryturę.

Halina Karnicka była niezwykle pracowitą osobą. Wymagała wiele od studentów, ale również i od siebie. Młodzież bardzo ją ceniła. Jako sumienna, systematyczna i dokładna osoba wiedzę potrafiła wykorzystać w praktyce. Była wspaniałym pedagogiem i wykładownicą. Dzięki ogromnej wiedzy i swojemu zaangażowaniu przyczyniła się do rozwoju uczelni, a także do rozwoju mleczarstwa w Polsce. Przez cały czas pracy pozostała bezpartyjna.

W okresie powojennym wydała dwie prace męża: *Kursy mleczarskie korespondencyjne im. Staszica* i *Jak otrzymać dobre mleko*. Pisała artykuły do fachowej prasy mleczarskiej.

Za swoją pracę odznaczona wieloma medalami: X-lecia PRL (1954), Złotym Krzyżem Zasługi (1956), Honorową Odznaką WSR (1960), Srebrną Odznaką „Zasłużonym dla Warmii i Mazur” (1960), Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski (1964), Złotą Odznaką „Zasłużonym dla Warmii i Mazur” (1969).

Jej mąż – Feliks Karnicki, zamordowany w Charkowie wiosną 1940 r., jest upamiętniony w Alei Ofiar Katyńskich w Kortowie. Halina Karnicka zmarła 20 grudnia 1999 r. w wieku 91 lat w Gdyni i tam spoczywa na Cmentarzu Witomińskim.

Dominik Wanic

Dominik Wanic⁷ urodził się 1 sierpnia 1904r. w Starej Wsi w ówczesnym (do 1939 r.) woj. lwowskim (ob. podkarpackie). Jego rodzice Franciszek i Katarzyna z domu Antoń prowadzili kilkuhektarowe gospodarstwo. Był najmłodszym z bardzo licznego rodzeństwa, od wczesnych lat pomagał w gospodarstwie. Egzamin dojrzałości w Państwowym Gimnazjum w Brzozowie zdał 17 czerwca 1925 r., a następnie dostał się na Wydział Filozoficzny Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie. Mimo ciężkiej sytuacji materialnej udało mu się ukończyć studia – tytuł magistra filozofii w zakresie botaniki uzyskał w 1930 r.

Tuż po ukończeniu studiów 1 marca 1930 r. przeniósł się do Cieszyna, gdzie objął stanowisko asystenta botaniki, ogrodnictwa, pszczelnictwa oraz wyrobu win owocowych i miodów syconych przy Katedrze Botaniki, Ogrodnictwa i Pszczelarstwa PWSGW. Trzy lata później 28 czerwca 1933r. na podstawie pracy *Biologia cieszyńianki* uzyskał stopień doktora filozofii w zakresie botaniki na Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie. Jego promotorem był prof. Władysław Szafer. Na WSGW w Cieszynie przez długi czas pełnił funkcję asystenta prof. Tomkiewicza, a po jego odejściu na emeryturę w 1938 r. został profesorem kontraktowym ogrodnictwa, pszczelarstwa i botaniki.

Wanic przez cały czas się doksztalał i zdobywał różne uprawnienia. W 1935 r. w Śląskiej Izbie Rolniczej w Katowicach zdał specjalny egzamin i uzyskał tytuł ogrodnika, później także dyplom nauczyciela uprawiający do nauczania botaniki i zoologii w szkołach rolniczych (16 kwietnia 1937 r.). Opracowywał pracę habilitacyjną na temat rozwoju sadownictwa Śląska Cieszyńskiego, niestety zaginęła ona podczas wojny. Wanic przez cały czas pracy w Cieszynie udzielał się społecznie, pomagał zakładać sady, pasieki, należał do kilku towarzystw ogrodniczych i pszczelarskich.

Pod koniec roku szkolnego 1938/1939 przeprowadził się do Czernichowa pod Krakowem, gdzie miał objąć posadę nauczyciela od 1 września 1939 r. Tu zastała go II wojna światowa. Dyrektor tamtejszego liceum zarządził ewakuację szkoły w rejon Sandomierza. Po trzytygodniowej ewakuacji większość pracowników, w tym D. Wanic, wróciła do Czernichowa. Przez kilka miesięcy pracował przy szkole jako ogrodnik i prowadził pasiekę. Z dniem 1 sierpnia 1940 r. władze niemieckie wyraziły zgodę na otwarcie szkoły, powołując Państwową Wyższą Szkołę Rolniczą (*Staatliche Landbauschule*)⁸. Wanic pracował jako nauczyciel w tejże szkole do 18 stycznia 1945 r. Podczas trudnego czasu wojennego starał się uchronić młodzież przed wywiezieniem na roboty przymusowe. Razem z innym nauczycielami szkoły prowadził wykłady w ramach tajnego nauczania, aby

⁷ AUWM Zespół ART, Kadry, sygn. 445/36, Dominik Wanic.

⁸ S. Samoliński, *Szkoła Rolnicza w Czernichowie k. Krakowa w okresie II wojny światowej (1939–1945)*, Warszawa 2006, s. 40.

młodzież nie zaprzestała kształcenia. Po wojnie na własną prośbę przeniósł się na stanowisko nauczyciela do wznowionej po wojnie WSGW w Cieszynie, gdzie 1 października 1945 r. rozpoczął pracę. Z wielkim entuzjazmem zaangażował się w odtworzenie struktury szkoły. W 1950 r. zdecydował się na przeprowadzkę do odległego Olsztyna i od razu przystąpił czynnie do organizowania WSR. Założył Katedrę Ogrodnictwa, w skład której wchodziły dwa zakłady: Ogrodnictwa i Pszczelarstwa. Katedrę budował od podstaw, starał się stworzyć jak najlepsze warunki do prowadzenia zajęć dydaktycznych, prac badawczo-naukowych oraz rozwoju młodej kadry. Zorganizował ogród szkolny w Kortowie z doświadczalnymi plantacjami krzewów owocowych, a dla Zakładu Pszczelarstwa – doświadczalną pasiekę.

Od początku powstania WSR rozwinęła się jego kariera zarówno naukowa jak i administracyjna – 1 października 1950 r. został profesorem nadzwyczajnym ogrodnictwa. W latach 1952–1953 pełnił funkcję prodziekana Wydziału Rolniczego, w latach 1955–1964 – prorektorem ds. dydaktyczno-wychowawczych, a od 1964 r. – prorektorem ds. rolniczych Zakładów Doświadczalnych (RZD) i Ośrodka Postępu Technicznego. Tytuł profesora zwyczajnego uzyskał 14 marca 1969 r.

Zainteresowania Dominika Wanica skupiały się wokół sadownictwa i pszczelarstwa. Naukowiec posiadał umiejętność łączenia pracy badawczej z potrzebami praktyki, współpracował z ludźmi z terenu. Po przyjeździe do Olsztyna zainteresował się specyfiką terenu Warmii i Mazur, gdzie przed wojną produkcja ogrodnicza była słabo rozwinięta, a przez wojnę zniszczona. Wanic jeździł w teren, badał warunki przyrodnicze, wskazywał na drzewa owocowe i krzewy mające dobre warunki rozwoju w regionie. Rezultatem tego były różne publikacje, np. *Sadownictwo województwa olsztyńskiego*. Opracowywał dokumentację na zadrzewienie ferm drobiu, na zakładanie szkółek drzew oraz krzewów owocowych. Prowadził liczne kursy dokształcające terenowe dla ogrodników i pszczelarzy. Wiele pracy wkładał w popularyzację sadów i pomagał w ich zakładaniu, szczególnie w spółdzielniach produkcyjnych. W latach 1950–1956 jako członek Komisji Wojewódzkiej Rady Narodowej brał udział w projektowaniu i zakładaniu sadów w ok. 115 spółdzielniach produkcyjnych na Warmii i Mazurach. Z jego inicjatywy założono sady doświadczalne w RZD Pozorty i RZD Bałcyny. Od 1950 r. współpracował z tzw. kołami miczurinowskimi Samopomocy Chłopskiej skupiającymi rolników. Organizował dla nich spotkania z naukowcami, kursy i różne szkolenia.

Dominik Wanic był członkiem wielu towarzystw: Towarzystwa Przyrodników im. Mikołaja Kopernika, Polskiego Towarzystwa Botanicznego, a także komisji: Komisji Pszczelarstwa PAN, Rady Naukowej Instytutu Sadownictwa w Skierniewicach. W latach 1958–1961 pełnił funkcję radnego i członkiem Komisji Rolnej Wojewódzkiej Rady Narodowej w Olsztynie. Brał udział w pracy kulturalno-oświatowej na terenie województwa, będąc od 1962 r. prezesem Wojewódzkiego Zarządu Towarzystwa Wiedzy Powszechnej

w Olsztynie, a od stycznia 1965 r. – członkiem Prezydium Zarządu Głównego tegoż towarzystwa w Warszawie.

Stał się jednym z najpopularniejszych profesorów na olsztyńskiej uczelni. Ten dobry wykładowca i pedagog wolne chwile poświęcał wychowaniu młodzieży. Cieszył się jej dużym zaufaniem, chociaż był surowy w obyczajach. Jednym z jego pomysłów było zakratowanie okien na parterze w jedynym damskim akademiku nr 3. Studentki podczas juwenaliów w 1959 r., nawiązując do tego wydarzenia, założyły „zakon siostr Wanicjanek”⁹.

Posiadał duży zmysł organizacyjny i zdolności dydaktyczne. W pracy był bardzo uczynny i pomocny, ceniony wysoko przez władze uczelni zawsze uzyskiwał wysoką ocenę swojej pracy przez rektora WSR, cieszył się sympatią kolegów. Wiele działał w sprawie podniesienia poziomu dydaktyki. Dbał o rozwój naukowy pracowników katedry, o czym świadczą doktoraty jego asystentów. Przez cały czas swojej pracy pozostał bezpartyjny.

Za liczne zasługi otrzymał szereg odznaczeń państwowych i społecznych: Medal X-lecia Polski Ludowej (1955), Złoty Krzyż Zasługi (1956), Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski (1960), Honorową Odznakę Wyższej Szkoły Rolniczej (1960), Złotą Odznakę „Zasłużony dla Warmii i Mazur” (1960), Odznakę Zrzeszenia Studentów Polski (1961), Złotą Odznakę Honorową Zasłużony Popularyzator Wiedzy TWP (1964), Odznakę 1000-lecia Państwa Polskiego (1965), Zasłużony Działacz Kultury (1967), Zasłużony Nauczyciel PRL (1967).

Dominik Wanic był autorem licznych publikacji. Z najważniejszych należy zaliczyć: podręcznik *Sadownictwo* dla techników ogrodniczych, broszury: *Sadownictwo*, *Borowik szlachetny*, monografię *Sadownictwo województwa olsztyńskiego*. Został również współautorem opracowań podręcznikowych *Pomologia* oraz *Poradnik dla rolników ziem północno-wschodnich*. Jego dorobek liczy 17 pozycji naukowych, 24 pozycje naukowo-usługowe, 53 pozycje popularnonaukowe i 5 podręcznikowych.

18 listopada 1930 r. wziął ślub w Strachocinie z Celestyną Prydą, urodzoną 20 grudnia 1908 r. w Sanoku, zamieszkałą w Godzianowie. Mieli dwoje dzieci: córkę Annę (ur. 1932) i syna Andrzeja (ur. 1940) – pracownika ART i UWM.

Dominik Wanic zmarł nagle 6 kwietnia 1971 r. w Olsztynie. Dwa miesiące wcześniej na uczelni zorganizowano obchody 40-lecia jego pracy. W dniu pogrzebu profesora Senat WSR nadał imię Dominika Wanica parkowi kortowskiemu, który był tworzony według jego projektu. Został pochowany na cmentarzu komunalnym przy ul. Poprzecznej w Olsztynie.

⁹ *Olsztyn uniwersytecki. Historia – wspomnienie – refleksje*, red. A. Faruga, S. Achremczyk, Olsztyn 2010, s. 349.

Wiktor Wawrzyczek

Wiktor Wawrzyczek¹⁰ urodził się 18 grudnia 1911 r. w Kończycach Wielkich w powiecie cieszyńskim w woj. śląskim. Jego rodzice Franciszek i Alojzja z domu Nawrat posiadali gospodarstwo we wsi Hażlach. Był najstarszy z rodzeństwa, miał brata Franciszka i siostrę Marię. W latach 1927–1934 ukończył z wyróżnieniem Państwowe Gimnazjum Matematyczno-Przyrodnicze w Cieszynie. Po zdaniu matury podjął studia chemiczne na Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie. W czasie studiów pisał artykuły, wygłaszał referaty, zbierał podręczniki do swojej biblioteki, czynnie uczestniczył w życiu społeczności akademickiej. Już w 1935 r. opublikował swoją pierwszą pracę o źródłach mineralnych Śląska Cieszyńskiego. Gdy był na ostatnim roku studiów, wybuchła II wojna światowa, przez co nie mógł uzyskać tytułu magistra. Podczas wojny przebywał w Krakowie i pracował jako robotnik w miejskich wodociągach. Mimo okupacji i trudnych warunków materialnych Wawrzyczek nie zaprzestał działalności naukowej i dydaktycznej. Brał udział w tajnym nauczaniu studentów Uniwersytetu Jagiellońskiego jako nauczyciel chemii i fizyki. Układał zbiory zadań z chemii dla studentów. Napisał prace: *Chemia nieorganiczna w reakcjach chemicznych* oraz *Słownik chemiczny niemiecko-polski*. Obydwie prace zostały wysoko ocenione przez ówczesnych profesorów krakowskiej uczelni: Karola Dziewońskiego – kierownika Instytutu Chemii Organicznej oraz prof. Tadeusza Estreichera, według którego „Wawrzyczek jako początkujący student chemii na Wydziale Filozoficznym UJ okazywał wielkie zamiłowanie do obranego kierunku studiów i próbował sił na polu autorskim, pisząc prace z zakresu chemii (...), odczyty, liczne prace przeważnie w rękopisach, jedna z nich ogłoszona drukiem w czasie wojny *Słownik chemiczny niemiecko-polski*”.

Gdy wojna zbliżała się ku końcowi, Wawrzyczek podjął pracę w lutym 1945 r. na stanowisku asystenta w Zakładzie Chemii Fizycznej Uniwersytetu Jagiellońskiego. Na podstawie pracy *Korozja stali typu KNR2 w wodorotlenkach potasowców* uzyskał 16 lutego 1945 r. tytuł magistra filozofii w zakresie chemii, a tytuł doktora filozofii w zakresie chemii zalewie dwa miesiące później (4 kwietnia 1945 r.). W maju 1945 r. opuścił Kraków i udał się w rodzinne strony – do Cieszyna. Tam od razu przystąpił energicznie do odbudowy szkolnictwa średniego. Od 15 maja do 31 sierpnia 1949 r. pełnił obowiązki nauczyciela chemii i fizyki w Państwowym Gimnazjum i Liceum Koedukacyjnym w Cieszynie. Mając stopień doktora, został zwolniony z egzaminu państwowego na nauczyciela szkół średnich, uzyskał kwalifikacje zawodowe do nauczania fizyki i chemii jako przedmiotów głównych w państwowych i prywatnych szkołach średnich ogólnokształcących i zakładach kształcenia nauczycieli w języku wykładowym polskim. Zorganizował

¹⁰ AUWM, Zespól ART, Kadry, sygn. 445/37, Wiktor Wawrzyczek.

od podstaw lekcje chemii i urządził pracownię chemiczną i fizyczną. Pracownia wzbudzała zachwyty, ponieważ w tamtym czasie nie ustępowała zakładom uniwersyteckim. W 1947 r. prowadził Centralny Kurs Chemii zorganizowany przez Ministerstwo Oświaty. Dla uczniów oraz słuchaczy przygotował i opracował materiały do ćwiczeń z chemii. Jego postawa została zauważona i doceniona. Otrzymał dwukrotnie nagrodę kuratorium katowickiego za wybitną pracę pedagogiczną, organizację szkoły i urządzenie pracowni. Z dniem 1 października 1949 r. został powołany na stanowisko asystenta chemii nieorganicznej i organicznej w WSGW w wymiarze połowy etatu.

W 1950 r. po likwidacji uczelni cieszyńskiej Wawrzczyk podążył za nowo ukształtowaną uczelnią i przeprowadził się do Olsztyna. Został powołany w charakterze profesora kontraktowego Zespołowej Katedry Chemii Wydziału Rolniczego WSR. Stworzenie nowego miejsca pracy i nauki wymagało trudu i poświęcenia. Nie zabrakło tego Wawrzczykowi, który od początku z zapałem zabrał się do budowy bloku nr 39, gdzie miała mieścić się Katedra Chemii. Po raz kolejny wykazał umiejętności organizacyjne, ponieważ pracownie, sale ćwiczeń zostały świetnie wyposażone w sprzęt laboratoryjny i podręczniki. Katedra obsługiwała kilka wydziałów WSR: Rolniczy, Mleczarski, Zootechniczny, po 1951 r. także Rybacki. Po roku działalności katedra należała do najlepiej zorganizowanych w WSR. Wawrzczyk szkolił również nową kadrę, aby mogła zasilić Katedrę Chemii. Z polecenia ministerstwa w 1953 r. zorganizował konferencję dydaktyczną dla chemików wykładających w wyższych uczelniach – Ogólnopolski Zjazd Chemików. Interesował się dziedziną sonochemii, na Zjazdy Akustyczne w Olsztynie zgłosił dwie prace z dziedziny kinetyki reakcji chemicznych w polu ultradźwiękowym.

Na WSR rozwijał swoją działalność naukową. Zdobywał kolejne stopnie naukowe i tak 1 stycznia 1953 r. został mianowany na stanowisko samodzielnego pracownika nauki w Katedrze Chemii Ogólnej na Wydziale Rolnym WSR, zostając 1 września 1954 r. zastępcą profesora w Katedrze Chemii. Uzyskał kolejno tytuły: docenta (27 lutego 1958 r.) i tytuł profesora nadzwyczajnego nauk chemicznych (22 czerwca 1967 r.). Wawrzczyk nigdy nie wstąpił w szeregi partii. Jego zdolności organizacyjne i samodyscyplinę doceniły władze WSR w Olsztynie, powołując Wawrzczyka na funkcję dziekana Wydziału Rolnictwa WSR w latach 1954–1960 i 1961–1963 (w latach 1960–1961 był prodziekanem tegoż wydziału).

Wiktor Wawrzczyk był nieprzeciętną osobowością – wspaniałym organizatorem, naukowcem, dydaktykiem, społecznikiem. Na pewno jedną z większych jego zasług było zorganizowanie Katedry Chemii z świetnie wyposażonym laboratorium. Starannie opracowywał skrypty z chemii ogólnej, chemii organicznej, ćwiczenia chemiczne z obliczeniami. Jego wykłady były świetnie przygotowane i wypowiedane z talentem oratorskim, dlatego cieszyły się dużą popularnością. Zyskał sympatię studentów, chociaż zdanie u niego egzaminu z chemii nie było łatwe. Rozumiał młodzież, często proponował bez-

interesowną pomocą w zakresie nauki chemii. Bardzo dbał o studentów pochodzących z ubogich rodzin, wspierał ich materialnie.

Był wielkim społecznikiem. Uwielbiał śpiewać, stąd też pomysł założenia chóru. Po wojnie w Cieszynie należał do Chóru „Harmonia”, który był prowadzony przez Emaunela Guziura¹¹. W 1952 r. doprowadził do powstania Chóru Uczelnianego WSR. Jako doświadczony chórzysta doradzał repertuar, przed występami rozdawał cukierki, opowiadał dowcipy i bardzo sam się denerwował¹². Dziś Chór UWM w Olsztynie nosi jego imię i jest znany nie tylko w Polsce, ale i za granicą. W 1957 r. został prezesem Akademickiego Związku Sportowego. Słynął z zamiłowania do piłki siatkowej. Został prawdziwym opiekunem, doradcą oraz często sponsorem ubogich sportowców¹³. Jedną z jego zasług była budowa stadionu w Kortowie. Dziś obok stadionu widnieje tablica poświęcona Wiktorowi Wawrzyczkowi.

Wawrzyczek publikował bardzo dużo jeszcze przed wojną i jej trakcie, m.in.: *O źródłach mineralnych na Śląsku Cieszyńskim* (Kraków 1935), *Słownik chemiczny niemiecko-polski* (z przedmową Bogdana Kamieńskiego, prof. UJ, Kraków 1942). Po wojnie wydał wiele podręczników praktycznych do nauki chemii: *Zbiór doświadczeń chemicznych* (Cieszyn 1947), *Łatwe doświadczenia z chemii ogólnej* (Cieszyn 1947), *Wybrane działy z chemii ogólnej* (Warszawa 1952), *Chemia ogólna* (Warszawa 1955), *Chemia ogólna organiczna* (Warszawa 1956).

Za swoje liczne zasługi otrzymał szereg odznaczeń państwowych i społecznych: Medal X-lecia PRL (1955), Złoty Krzyż Zasługi (1956), Złotą Odznakę Akademickiego Związku Sportowego (1958), Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski (1960), Honorową Odznakę WSR (1960), Srebrną Odznakę „Zasłużonym dla Warmii i Mazur” (1960), Złotą Odznakę „Zasłużonym dla Warmii i Mazur” (1963), Srebrną Honorową Odznakę Polskiego Związku Koszykówki (1964), Odznakę Tysiąclecia – Ogólnopolski Komitet Frontu Jedności Narodowej (1966), Odznakę Zasłużony Działacz Kultury Fizycznej (1966), Złotą Honorową Odznakę Polskiego Związku Piłki Siatkowej (1967).

Wiktor Wawrzyczek był członkiem i prezesem wielu towarzystw, współzałożycielem i szefem Towarzystwa Przyrodników im. Mikołaja Kopernika w Olsztynie, prezesem: Polskiego Towarzystwa Chemicznego Oddział w Olsztynie, Akademickiego Związku Sportowego, i Chóru Akademickiego, członkiem: Polskiego Czerwonego Krzyża, Czeskiego Towarzystwa Chemicznego, Związku Nauczycielstwa Polskiego i Naczelnej Organizacji Technicznej.

¹¹ J. Guziur, K. Kozłowski, *W 50 rocznicę śmierci prof. dr: Wiktora Wawrzyczka (1911–1969)*, Olsztyn–Hażlach 2020, s. 13.

¹² *Olsztyn uniwersytecki...*, s. 297.

¹³ J. Guziur, K. Kozłowski, op. cit., s. 15.

Nigdy nie założył rodziny. Zmarł nagle 17 grudnia 1969 r. w Olsztynie w przeddzień swoich urodzin. Został pochowany w rodzinnej wsi Hażlach na ziemi cieszyńskiej. W 2020 r. została upamiętniona jego postać w rodzinnej miejscowości. Rada Gminy Hażlach podjęła uchwałę o nadaniu terenowi wokół Domu Przyrodnika w Hażlachu nazwy Plac im. prof. Wiktora Wawrzyczka.

Janina Wengris

Janina Wengris¹⁴ urodziła się 5 sierpnia 1907 r. w Omsku na Syberii. Jej ojciec Jan Wengris ukończył Instytut Górniczy w Petersburgu. Tam został zaangażowany przez uniwersytet – Komisję Geologiczną i został skierowany na Syberię do wiercenia studni artezyjskich. Matka Józefa z domu Winklerów była nauczycielką. W 1908 r. Wengrisowie powrócili z Syberii i zamieszkali w Zagłębiu Dąbrowskim, gdzie Jan dostał pracę w górnictwie. Janina szkołę średnią rozpoczęła w Sosnowcu w Gimnazjum Państwowym im. Emilii Plater, ale z powodu ciężkiej choroby płuc przeniosła się do Państwowego Gimnazjum Realnego w Zakopanem, gdzie w 1925 r. złożyła egzamin dojrzałości z wynikiem celującym. Następnie rozpoczęła studia na Wydziale Matematyczno-Przyrodniczym na Uniwersytecie Stefana Batorego w Wilnie. Tytuł magistra filozofii z zakresu zoologii wraz z anatomią porównawczą otrzymała 20 czerwca 1933 r. z wynikiem bardzo dobrym. Temat jej pracy magisterskiej brzmiał: *Mrówki okolic Trok i Wilna*. Już w trakcie studiów od 1 kwietnia 1929 r. do 30 września 1931 r. pracowała jako zastępca asystenta na Uniwersytecie Stefana Batorego w Wilnie w Zakładzie Zoologii i Entomologii. Od 1 września 1934 r. do 31 grudnia 1938 r. była młodszym asystentem, a od 1 stycznia 1939 r. do 15 grudnia 1939 r. – starszym asystentem. W 1939 r. złożyła pracę doktorską, ale wybuch wojny przeszkodził w zdaniu egzaminu doktorskiego. 15 grudnia 1939 r., z powodu zamknięcia uniwersytetu, Janina Wengris straciła pracę. W listopadzie 1940 r. rozpoczęła pracę na Uniwersytecie Wileńskim jako asystent Zakładu Biologii i Histologii przy Wydziale Medycznym. W czasie okupacji Wilna przez Niemców działalność uniwersytetu została zawieszona. Wengris pracowała wówczas od marca 1942 r. do lipca 1944 r. w Prywatnym Instytucie Entomologicznym i pracowni pomocy szkolnych magistra Witolda Rodowicza w Wilnie – wspólnie z kolegami z Uniwersytetu Stefana Batorego i prof. dr. Janem Prufferem, późniejszym profesorem Zoologii Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. W czerwcu 1945 r. dostała pozwolenie pełnomocnika Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego na wyjazd z Wilna wraz z matką i kuzynką do Gdańska.

Stopień naukowy doktora uzyskała 12 listopada 1946 r. na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu na podstawie pracy *Badania nad rozmieszczeniem mrowisk w za-*

¹⁴ AUWM, Zespół ART, Kadry, sygn. 445/49, Janina Wengris.

leżności od warunków ekologicznych. W lipcu 1945 r. rozpoczęła pracę jako entomolog w Śląskiej Stacji Ochrony Roślin w Katowicach, a od 1 października 1946 r. została zatrudniona jako profesor kontraktowy zoologii i entomologii w WSGW w Cieszynie.

W 1950 r. przeniosła się z Cieszyna do Olsztyna, gdzie współtworzyła WSR, organizując od podstaw Katedrę Zoologii i Zakład Entomologii. Pod względem organizacyjnym, dydaktycznym oraz naukowym postawiła katedrę na tak wysokim poziomie, że stała się przykładem i wzorem dla innych uczelni. Wykładała i prowadziła ćwiczenia z zoologii, entomologii stosowanej, biologii, ewolucjonizmu i ekologii zwierząt na studiach stacjonarnych i zaocznych na Wydziałach: Zootechnicznym, Rolniczym, Rybackim (do 1951 r.) i Mleczarskim.

10 sierpnia 1950 r. została profesorem kontraktowym Zespołowej Katedry Biologii Zwierząt Domowych Wydziału Zootechnicznego WSR. W 1952 r. powołano ją na zastępcę Przedstawiciela Samodzielnych Pracowników Nauki w Komisji Kwalifikacyjnej Wydziału Zootechnicznego WSR. W styczniu 1953 r. została kierownikiem Katedry i Zakładu Zoologii. Z dniem 30 czerwca 1954 r. przyznano jej tytuł naukowy docenta. W roku akademickim 1955/1956 pełniła funkcję prodziekana na Wydziale Zootechnicznym a w kadencji 1956–1959 funkcję prorektora ds. nauki. W 1964 r. uchwałą Rady Państwa została powołana na stanowisko profesora nadzwyczajnego. W latach 1956–1977 była redaktorem „Zeszytów Naukowych WSR” (po 1972 r. „Zeszytów Naukowych ART”) serii „Zootechnika”. Od 1 września 1970 r. została powołana na stanowisko wicedyrektora ds. naukowych Instytutu Hydrobiologii i Ochrony Wód na Wydziale Ochrony Wód i Rybactwa Śródlądowego do 1977 r.

Jej dorobek naukowy stanowi ponad 80 publikacji, w tym 22 rozprawy naukowe, 5 skryptów, jeden podręcznik zoologii, ponad 50 prac popularnonaukowych. Wygłosiła społecznie ponad 100 odczytów oraz 60 pogadanek. Pod jej kierunkiem ukończyło prace doktorskie 10 osób, a parce magisterskie – ok. 140 studentów. Była recenzentem wielu rozpraw doktorskich i habilitacyjnych, a także prac magisterskich. Opracowała dwa filmy przyrodnicze: *Życie mrówek* i *Mrówka rudnica i jej znaczenie gospodarcze*.

Wniosła olbrzymi wkład w szkolenie młodej kadry naukowej. Była sumienna i zdyscyplinowana, ceniona przez współpracowników. W czasie pełnienia obowiązków prorektora wzorowo prowadziła podległy jej dział nauki. Opieką otaczała młodą kadre, za co została kilkakrotnie wyróżniana i nagradzana przez Ministerstwo Szkolnictwa Wyższego.

Jako wybitny pedagog, niezwykle aktywny wychowawca młodzieży akademickiej, dużo czasu poświęcała kształtowaniu zwłaszcza pierwszych roczników studentów, których była opiekunem. Otaczała ich szczególną troską, organizując pomoc koleżeńską i kontrolując ich postępy w nauce. Miała duże zasługi w ożywieniu ruchu studenckiego, kół naukowych, podniesieniu poziomu czytelnictwa, organizowaniu opieki wychowaw-

czej, troski o warunki bytowe. Współpracowała również z nauczycielami szkół średnich w prowadzeniu pracy informacyjnej, przyczyniając się do właściwego wyboru kierunku studiów, zwłaszcza kierunków rolniczych. Była również opiekunem i przewodniczącą domów studenckich Chóru Uczelnianego. Ogromnie lubiła i ceniła ją młodzież za taktyczne i umiejętne podejście do młodych ludzi. Nazywano ją „ciocią”, bo nigdy nie postawiła oceny niedostatecznej¹⁵.

Zajęcia dydaktyczne prowadziła na wysokim poziomie. Wykłady Janiny Wengris zawsze przyciągały tłumy studentów. Obok tego, że posiadały wysoki poziom naukowy, to jeszcze podawane były w formie jasnej, przystępnej i bardzo interesującej. Pani profesor wyróżniała się jeszcze osobistym urokiem i uśmiechem¹⁶.

Współpracowała z terenem szczególnie w zakresie ochrony roślin i ochrony przyrody. Szczególnie popularyzowała publikacjami wiedzę przyrodniczą. Zorganizowała Studenckie Koło Naukowe Zoologów i Koło Naukowe Ochrony Roślin. Stale współpracowała ze stacją Ochrony Roślin przy WSR.

Niektóre jej prace ogłoszone drukiem przed 1939 to: *Mrówki okolic Wilna i Trok* (Wilno 1933), *Nowe gatunki mrówek dla fauny Wileńszczyzny* (Wilno 1935), a po 1945 r.: *Zoologia. Podręcznik dla techników rolniczych* (Warszawa 1957), *Skrypty z zoologii* (1953) *Skrypty z zoologii systematycznej, skrypty z zoologii ogólnej*.

Pełniła następujące funkcje: przewodnicząca Oddziału Olsztyńskiego Towarzystwa Zoologicznego, przewodnicząca Oddziału Polskiego Towarzystwa Entomologicznego, zastępca przewodniczącego Wojewódzkiego Komitetu Ochrony Przyrody, członek Zarządu Polskiego Towarzystwa Przyrodników im. Kopernika, konsultant Sekcji Biologicznej Towarzystwa Wiedzy Powszechnej, członek Komitetu Trakcyjnego Zeszytów Naukowych WSR, członek Związku Nauczycielstwa Polskiego, Polskiego Komitetu Obrońców Pokoju, konsultant Wojewódzkiego Ośrodka Dokształcania Kadr Nauczycielskich.

Na uczelni była kuratorem studenckich kół naukowych zoologów i ochrony roślin, członkiem Komisji Dyscyplinarnej dla Studentów, Komisji Stypendialnej i Komisji Rozwoju Młodej Kadry, a także przewodniczącą Senackiej Komisji Bibliotecznej i kuratorem Chóru Akademickiego.

Za wybitne osiągnięcia w pracy naukowej i dydaktycznej otrzymała szereg odznaczeń: Złoty Krzyż Zasługi (1952), Medal X-lecia Polski Ludowej (1955), Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski (1960), Srebrną Odznakę „Zasłużonym dla Warmii i Mazur” (1960), Złotą Odznakę Zasłużonego Nauczyciela, Odznakę Honorową WSR (1965) Złota Odznaka Ligii Ochrony Przyrody (1963), Złotą Odznakę Związku Nauczycielstwa Polskiego (1965), Złotą Odznakę „Zasłużonym dla Warmii i Mazur” (1969).

¹⁵ *Olsztyn akademicki. 1945–1950–2012*, red. A. Faruga, S. Achremczyk, Olsztyn 2010, s. 67.

¹⁶ *Jubileusz 50-lecia Akademii Rolniczo-Technicznej w Olsztynie*, red. S. Tarczyński, Olsztyn 1999, s. 492.

Przez cały okres pracy pozostała bezpartyjna. Na emeryturę przeszła 30 września 1977 r. Zmarła 13 września 1978 r. w Katowicach i tam też została pochowana. 24 czerwca 1983 r. Muzeum Zoologicznemu na ART nadano imię prof. Janiny Wengris.

Zakończenie

W niniejszym artykule przedstawiono życiorysy kilku profesorów, którzy swój los związali z Olsztynem i z Kortowem. Nie byli oni tylko zwyczajnymi nauczycielami przekazującymi wiedzę, ale osobami kształtującymi studentów w trudnej powojennej rzeczywistości. Te niesamowite osobowości, niestrudzeni organizatorzy, naukowcy, pionierzy szkolnictwa wyższego zapisali się na kartach historii olsztyńskiej uczelni i samego miasta. Jako wielcy społecznicy dbali o studentów, opiekowali się nimi i bardzo wspierali. W wielu wspomnieniach zwartych w publikacjach wydanych przez Stowarzyszenie Absolwentów opisane są bardzo ciekawe historie związane z profesorami. Warto przypominać te postacie.

Aneks

Wybrane fotografie ze zbiorów Archiwum Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie

Zdjęcie 1. Prof. Halina Karnicka

Źródło: Archiwum Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie.

Zdjęcie 2. Prof. Dominik Wanic

Źródło: Archiwum Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie.

Zdjęcie 3. Prof. Wiktor Wawrzyczek

Źródło: Archiwum Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie.

Zdjęcie 4. Prof. Janina Wengris

Źródło: Archiwum Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie.

Bibliografia

Źródła

Archiwum Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie

Dokumenty szczątkowe, Akademia Administracyjna R 1/1 [dokumenty szczątkowe]

Zespół ART, Kadry, sygn. 445/36, Dominik Wanic

Zespół ART, Kadry, sygn. 445/37, Wiktor Wawrzyczek

Zespół ART, Kadry, sygn. 445/40, Halina Karnicka

Zespół ART, Kadry, sygn. 445/49, Janina Wengris

Literatura

Garbula J., *Mikrohistoria Kortowa. Konteksty – refleksje – narracje*, Olsztyn 2012.

Guziur J., Kozłowski K., *W 50 rocznicę śmierci profesora doktora Wiktora Wawrzyczka (1911–1969)*, Olsztyn–Hażlach 2020.

Jubileusz 50-lecia Akademii Rolniczo-Technicznej w Olsztynie, red. S. Tarczyński, Olsztyn 1999.

Kasperek D., *Zespół Akt Wyższej Szkoły Gospodarstwa Wiejskiego w Łodzi (1945–1950) w zasobie Archiwum Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie*, „Echa Przeszłości” 2009, t. X.

Kozdroń J., Sołoma A., Wójcicka A., *Kortowo w 45-leciu. Z dziejów Akademii Rolniczo-Technicznej im. Michała Oczapowskiego w Olsztynie. Daty, fakty wydarzenia*, Olsztyn 1999.

Olsztyn akademicki 1945–1950–2010, red. A. Faruga, S. Achremczyk, Olsztyn 2010.

Olsztyn uniwersytecki. Historia – wspomnienia – refleksje, red. A. Faruga, S. Achremczyk, Olsztyn 2013.

Samoliński S., *Szkoła Rolnicza w Czernichowie k. Krakowa w okresie II wojny światowej (1939–1945)*, Warszawa 2006.

Selected biographies of distinguished teachers – professors who contributed to the establishment of the Higher School of Agriculture in Olsztyn

Summary: After the Second World War, Olsztyn did not have any tradition of higher education, therefore there was an urgent need to establish a university. In 1950, the authorities decided to establish a Higher School of Agriculture. As a result, two flourishing institutions of higher education were liquidated: the Higher School of Rural Management in Cieszyn and the Higher School of Rural Management in Łódź. The former had its origins in the interwar period. Many professors came to Olsztyn from the Higher School of Rural Management in Cieszyn, who put a lot of work and effort into building the Higher School of Agriculture in Olsztyn from scratch. The following persons were described in the article: Halina Karnicka, Dominika Wanic, Wikotr Wawrzyczek, and Janina Wengris.

Keywords: Higher School of Agriculture, professor, Olsztyn, Cieszyn, agriculture

Ausgewählte Biografien bedeutender Hochschullehrer: Professoren, die die Hochschule für Landwirtschaft in Olsztyn gründeten

Zusammenfassung: Nach dem Zweiten Weltkrieg hatte Olsztyn keine Tradition in der Hochschulbildung, so dass der Bedarf an einer Hochschule dringend war. Im Jahr 1950 beschlossen die Behörden, eine Hochschule für Landwirtschaft einzurichten. Infolgedessen wurden zwei florierende Hochschulen geschlossen: die Höhere Landwirtschaftsschule in Cieszyn und die Höhere Landwirtschaftsschule in Łódź. Die Erste hatte ihre Ursprünge in der Zwischenkriegszeit. Einige der Professoren von der Hochschule in Cieszyn kamen nach Olsztyn, um hier mit viel Arbeit und Mühe die Hochschule für Landwirtschaft von Grund auf aufzubauen. Folgende Personen werden in diesem Beitrag beschrieben: Halina Karnicka, Dominika Wanic, Wiktor Wawrzyczek und Janina Wengris.

Schlüsselwörter: Hochschule für Landwirtschaft, Professor, Olsztyn, Cieszyn, Landwirtschaft

Wybrane biografie zasłużonych nauczycieli – profesorów tworzących Wyższą Szkołę Rolniczą w Olsztynie

Streszczenie: Olsztyn nie miał tradycji wyższego szkolnictwa, dlatego po II wojnie światowej zaistniała pilna potrzeba utworzenia uczelni. W 1950 r. władze zdecydowały, że powstanie Wyższa Szkoła Rolnicza. Zlikwidowano w związku z tym dwie dobrze prosperujące uczelnie: Wyższą Szkołę Gospodarstwa

Wiejskiego w Cieszynie i Wyższą Szkołę Gospodarstwa Wiejskiego w Łodzi. Ta pierwsza miała swoje początki w dwudziestoleciu wojennym. Z uczelni cieszyńskiej przyjechali do Olsztyna profesorowie, którzy włożyli wiele pracy i trudu, żeby od podstaw zbudować Wyższą Szkołę Rolniczą w Olsztynie. W artykule zostały opisane następujące osoby: Halina Karnicka, Dominika Wanic, Wikotr Wawrzyczek i Janina Wengris.

Słowa kluczowe: Wyższa Szkoła Rolnicza, profesor, Olsztyn, Cieszyn, rolnictwo

